

Koudstoom biedt perspectief

• TEKST : MONIQUE OOMS
 • FOTO'S : MONIQUE OOMS EN PROEFTUIN ZWAAGDIJK

Proeftuin Zwaagdijk en de Zuurgroep West-Friesland - een samenwerking van West-Friese kwekers - hebben de koppen bij elkaar gestoken voor een tweejarig onderzoek naar de bestrijding van zuur in tulp. Tijdens een open middag op het bedrijf van Botman Bloembollen BV in Enkhuzen konden belangstellenden zich laten informeren over de resultaten. Die bieden goede hoop voor de toekomst: er zijn mogelijkheden om zuur te beperken, terwijl tegelijkertijd het milieu wordt gespaard.

Zuur is een groot probleem waar maar moeilijk vat op te krijgen is. Menig bollenkweker kampt ermee, en in sommige seizoenen lijkt er sprake te zijn van een ware explosie. Met alle gevolgen van dien voor de getroffen bedrijven. Hoog tijd voor een nader onderzoek, zo vonden de leden van de Zuurgroep West-Friesland. Zij wisten de nodige financiën voor een tweejarig onderzoek los te krijgen, en schakelden Proeftuin Zwaagdijk in als onderzoekspartner. Het onderzoek heeft tot een aantal nieuwe inzichten geleid. "We proberen allemaal zo min mogelijk te spoelen, omdat daarmee het gevaar op zuur toeneemt", vertelt Paul Botman. "Sommigen kiezen ervoor om de bollen in plaats daarvan nat te gooien, maar dat is niet altijd een optie. Wij werken bijvoorbeeld met Franse bollen waar veel grond aan zit. Als je daar water

opgooit, wordt het bagger." Toch moeten de bollen voor het pellen worden bevochtigd, om het pellen te vergemakkelijken. Koudstoom blijkt dé oplossing. "Met koudstoom worden de bollen in de cel iets bevochtigd. Daarmee verbetert de pelbaarheid, heb je minder last van zuur, en bespaar je ook nog eens energie." Koudstoom biedt inderdaad perspectief als onderdeel in de strijd tegen zuur, bevestigt onderzoeker Hans Meester van Proeftuin Zwaagdijk. "Er is echter één kanttekening: als je langer stoomt dan noodzakelijk is, werk je zuur in de hand. Of dat ook zo is bij andere manieren van bevochtigen, weten we nog niet. Dat willen we in het vervolgonderzoek - dat inmiddels is gestart - meenemen."

HET JUISTE PELMOMENT

Verder blijkt het moment van pellen

cruciaal te zijn in de strijd tegen zuur. "Je kunt het beste heel vroeg pellen - dus één tot twee weken na het rooien - of heel laat, zo'n vijf tot zes weken na het rooien", vertelt Botman. "Eind juli, begin augustus heb je meer kans op zuur dan daarvoor of daarna", vult Meester aan. "In die periode is het vaak warm en vochtig. In juli doen we nog een proef om het pellen onder warme en koude omstandigheden te testen." Ook het voordrogen met infrarode straling - waarbij de bollen zo'n vier tot vijf graden worden opgewarmd - lijkt gunstige effecten te hebben. "Infraroodstraling na het pellen heeft niet zoveel effect", weet de onderzoeker. "Je moet de bollen bij voorkeur na het spoelen infrarood drogen zodat ze een groot deel van hun vocht verliezen. Zo kun je de droogtijd daarna met zo'n tien uur verkorten. Tegelijkertijd kun je flink wat

tegen zuur

Koudstoom biedt diverse voordelen

energie besparen. Op dat laatste lag in dit onderzoek de nadruk. In een vervolgonderzoek willen we naar de effecten op zuur kijken.”

Beschadigde bollen lopen een verhoogde kans op aantasting met zuur: dat heeft de praktijk de afgelopen jaren wel aangetoond. Een rondgang op het bedrijf van Botman laat zien wat er allemaal gedaan kan worden om beschadiging te voorkomen. Paul Botman benadrukt hierbij dat de bol tijdens het verwerkingsproces zo min mogelijk moet vallen. Hij is met name trots op een band die samen met de firma Schouten is ontwikkeld. “Het leegmaken van de kist geeft normaal gesproken altijd beschadigingen. Dat kunnen we op deze manier voorkomen.” Hij demonstreert hoe een kist wordt gekanteld; de bollen storten niet in de bak, maar wor-

den in eerste instantie tegengehouden door een strategisch geplaatste plank. Vervolgens rollen ze gedoseerd op een trilband, die de bollen voorzichtig naar een lopende band transporteert, waar ze heel beschaafd op rollen. “De bollen vallen niet, er is geen druk op het product, dus ze beschadigen niet. Je moet die bollen zo min mogelijk stress bezorgen. Dit werkt heel goed, we hebben inmiddels vier van die bandjes staan.”

BIOLOGISCH MIDDEL

Ook in de middelensfeer werd een belangrijke ontdekking gedaan: de behandeling van bollen met het nieuwe middel KBV 9901 laat goede resultaten zien. Meester: “Dit is een biologisch ontsmettingsmiddel dat zuur in belangrijke mate weet te beperken. Daarbij is het aanmerkelijk vriendelijker voor de gebruiker én het milieu.” Voor een opti-

maal resultaat kan het middel het beste na het pellen worden ingezet, via een dompelbad of een douche. “Dat past de kweker over het algemeen slecht. Als de bollen eenmaal droog zijn, maakt hij ze liever niet meer nat, om zuur te voorkomen. Dat is nog een aandachtspunt bij de toepassing van dit middel. Dat het echter goed werkt, laten de resultaten wel zien.” Meester heeft - alle resultaten overziend - de indruk dat kwekers ‘de strategie in de strijd tegen zuur aanpassen en verfijnen’. “In 2003 was er sprake van veel zuur, in 2004 was dat percentage aanmerkelijk lager. Hoe komt dat? Zijn dat de omstandigheden, of heeft het ook te maken met de aanpak op de bedrijven? Ik denk dat het een combinatie van die beide factoren is. Kwekers moeten ermee leren omgaan; wie zorgvuldig werkt, kan veel ellende voorkomen.”

